

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 31 januari 1939 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 2 juni 1911 (nr 43 s. 1) om skydd för vissa internationella sjukvårdsbeteckningar.

Genom en den 28 oktober 1938 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 7, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

Lag

angående ändring i vissa delar av lagen den 2 juni 1911 (nr 43 s. 1) om skydd för vissa internationella sjukvårdsbeteckningar.

Härigenom förordnas, att 2 § lagen den 2 juni 1911 om skydd för vissa internationella sjukvårdsbeteckningar skall upphöra att gälla, samt att 3 § samma lag skall erhålla följande ändrade lydelse:

3 §.

Var som till salu håller varor, därå utan vederbörligt tillstånd anbragts märke eller benämning, som i 1 § avses, eller i firma olovligen intager dylik benämning eller eljest olovligen brukar märke eller benämning, som nyss sagts, straffes med dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1939.

I fråga om de skäl som ligga till grund för förslaget får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Lagen den 2 juni 1911 (nr 43 s. 1) om skydd för vissa internationella sjukvårdsbeteckningar innehåller inskränkande bestämmelser rörande användningen av märke, bestående av rött kors å vit botten, samt benämningarna 'röda korset' och 'Genèvekorset' ävensom märke eller benämning, som med nu omförmälda företeer sådan likhet att förväxling lätt kan äga rum. Med 'rödakorsmärket' avses i det följande samtliga de sålunda skyddade beteckningarna.

Enligt 1 § i lagen må rödakorsmärket ej offentligen brukas utom för den militära sjukvården eller med Konungens tillstånd av förening, till vars uppgift hör att i krig biträda vid vården av sårade eller sjuka. Tillstånd som meddelats sådan förening medför dock enligt 2 § ej befogenhet att använda rödakorsmärket såsom märke eller benämning å handelsvaror eller eljest i handelsändamål. Den som till salu håller varor, därå anbragts märke eller benämning, som avses i lagen, eller i firma olovligen intager dylik benämning eller eljest olovligen brukar märke eller benämning som nyss sagts, skall enligt 3 § i lagen straffas med böter från och med fem till och med ettusen kronor eller fängelse i högst sex månader.

1911 års lag har tillkommit för att möjliggöra Sveriges anslutning till den i Genève år 1906 antagna internationella konventionen angående förbättrande av sårades och sjukas behandling vid stridskrafterna i fält. År 1929 avslutades i Genève en ny konvention i samma ämne, vilken alltjämt är gällande.

De bestämmelser i denna konvention, som komma i betraktande i förevarande sammanhang, äro huvudsakligen följande. Enligt art. 28 äro konventionsländerna pliktiga att hindra all användning av rödakorsmärket, vare sig i kommersiellt eller annat syfte, av enskilda personer eller andra sammanslutningar än sådana som enligt konventionen ha rättighet därtill. Till användning av rödakorsmärket berättigade sammanslutningar äro enligt art. 10 sådana frivilliga hjälpföreningar som ägna sig åt vården av sårade och sjuka i krig samt äro av vederbörande regering behörigen erkända och auktoriserade. I fråga om sättet för användningen gäller enligt art. 24 första stycket såsom allmän regel, att kännemärket må såväl i fred som i krig användas endast för att skydda eller utmärka av konventionen skyddade sjukvårdsformationer, sjukvårdsanstalter, personal och materiel. Därjämte skola emellertid enligt art. 24 tredje stycket de frivilliga hjälpföreningarna i enlighet med det egna landets lagstiftning äga använda rödakorsmärket för sin humanitära verksamhet i fredstid. Sistnämnda bestämmelse i 1929 års konvention är ny i förhållande till 1906 års konvention; i övrigt motsvarades de nu berörda stadgandena av likartade bestämmelser i den äldre konventionen.

Den enda förening, som enligt 1911 års lag erhållit tillstånd att använda rödakorsmärket, är *Svenska röda korset*. Den nu ifrågavarande lagändringen är föranledd av en utav överstyrelsen för nämnda förening gjord framställning, i vilken framhållits bland annat att den verksamhet föreningen bedreve dels i upplysningssyfte och dels för att tillgodose allmänhetens behov av tillgång å fullgod förbandsmateriel m. m. skulle lida starkt avbräck, därest rödakorsmärket icke finge anbringas på föreningens skrifter eller brukas för att beteckna av föreningen godkänd materiel.

I propositionen anför *chefen för justitiedepartementet* — efter att hava omnämnt anledningen till tillkomsten av 1911 års lag — bland annat följande:

»Såsom nämnts var syftet med 1911 års lagstiftning om skydd för vissa internationella sjukvårdsbeteckningar närmast att möjliggöra vårt lands anslutning till Genèvekonventionen. Då i den svenska lagen stadgats förbud jämväl för erkänd hjälpförening att använda märke eller benämning, som där avses, såsom märke eller benämning å handelsvaror eller eljest i handelsändamål, synes man emellertid ha gått längre än som varit direkt påkallat av hänsyn till konventionen. I allt fall lämnar denna i sin nu gällande lydelse uttryckligen varje land öppet att genom egen lagstiftning bestämma i vad mån sådan frivillig hjälpförening skall få använda ifrågasvarande kännemärke för sin humanitära verksamhet i fredstid.

Även om det måhända stundom kan visa sig vanskligt att uppdraga gränserna för vad som är att hänföra till humanitär verksamhet, torde dock böra därunder inbegripas sådana åtgärder som den svenska rödakorsföreningen vidtager till fullgörande av sin stadgeenliga verksamhet för främjande av hälso- och sjukvården inom landet. Ett betydelsefullt led häri utgör, enligt vad det framhållits, föreningens arbete i upplysningens tjänst samt dess medverkan i strävandena att säkerställa tillgången i allmänna marknaden å fullgod förbandsmateriel. Det synes ock antagligt att denna verksamhet skulle avsevärt förlora i effektivitet, därest rödakorsmärket ej finge utsättas å föreningens broschyrer eller, i fall då tillverkning av sjukvårdsartiklar skett under föreningens kontroll eller medverkan på annat sätt, detta ej finge tydligt utmärkas å varorna.

Att ett anbringande av rödakorsmärket å skrifter, som föreningen utger i upplysningssyfte, icke omfattas av förbudet i 2 § lär väl få anses klart. Däremot är en lagändring erforderlig för att möjliggöra dess användning såsom märke eller benämning å varor som skola saluföras. Enligt vad i rödakorsföreningens skrivelse anförts torde med hänsyn till konventionens innehåll ett upphävande av 2 § knappast böra ifrågakomma annat än i samband med införandet av en bestämmelse, som förhindrar hjälpförening att använda rödakorsmärket för handelsändamål annorledes än för sin humanitära verksamhet i fredstid. Denna bestämmelse synes emellertid lämpligen kunna meddelas i administrativ ordning i anslutning till och som en begränsning av det i lagens 1 § omförmälda allmänna tillståndet för föreningen att bruka rödakorsmärket.

Den ifrågasatta nya ordningen föranleder även en jämkning av 3 §, såvitt där stadgats straff för envar som till salu håller varor, försedda med rödakorsmärke. I samband härmed torde dagsböter böra införas i straffsatsen.»

Utskottet har vid sin granskning av det framlagda lagförslaget icke funnit anledning till erinran mot detsamma och får alltså hemställa,

Utskottet.

att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 31 januari 1939.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Schlyter, Karl Emil Johanson, Wagnsson, Branting, Ewerlöf, Gärde, Karl Johan Olsson* och *Verner Andersson*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist, Olsson* i Mellerud, *Berg* och *Larsson* i Hede, fru *Gustafson* samt herrar *Hansson* i Vännäsby, *Gustafsson* i Lökåsa och *Björlling*.